

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Tímár Anikó ügyész által képviselt Legfőbb Ügyészség (1055 Budapest, Markó u. 16.) I. rendű és dr. Polt Péter (1055 Budapest, Markó u. 16.) II. rendű felpereseknek, a dr. Csapó Annamária ügyvéd () által képviselt Irodalom Lap- és Könyvkiadó Kulturális Szolgáltató Kft. (1089 Budapest, Rezső tér 15.) I. rendű, dr. Kovács Zoltán (1089 Budapest, Rezső tér 15.) II. rendű és Kis János () III. rendű alperesek ellen személyhez fűződő jog megsértése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. június 25. napján kelt, 19.P.21.833/2011/20. számú ítélete ellen a felperesek 21. sorszám alatti fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és a II. rendű felpereseket egyetemlegesen, hogy 15 napon belül fizessenek meg az I., II. és III. rendű alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 20.000 (Húszezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 140.000 (Száznegyvenezer) forint fellebbezési illetékből a II. rendű felperes 70.000 (Hetvenezer) forintot köteles a Magyar Államnak külön felhívásra megfizetni, míg a fennmaradó 70.000 (Hetvenezer) forint illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével az I. és a II. rendű felperesek keresetét elutasította és kötelezte az I. és a II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az I-II-III. rendű alpereseknek egyetemlegesen 75.000 forint perköltséget.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 120.000 forint kereseti illetékről akként rendelkezett, hogy abból a II. rendű felperes 60.000 forintot köteles a Magyar Államnak külön felhívásra megfizetni, míg a fennmaradó 60.000 forint illetéket az I. rendű felperes illetékmentessége folytán a Magyar Állam viseli.

Az ítélet tényállása szerint az I. rendű alperes által kiadott „Élet és Irodalom” című közéleti és irodalmi hetilapban – amelynek főszerkesztője a II. rendű alperes – 2011-ben cikksorozatot tettek közzé az akkor folyamatban lévő alkotmányozásról, amelynek szerzője a III. rendű alperes volt. A cikksorozat harmadik része az Élet és Irodalom 2011. április 8-ai számában jelent meg „Alkotmányozás – mi végre? III.” cím alatt. Ebben az időszakban tárgyalta az Országgyűlés az Alaptörvényt, amelynek tervezetével kapcsolatban a cikk

annak bizonyos rendelkezéseit elemezte, majd a szerző arról értekezett, hogy a készülő alaptörvény hogyan formálja az államszervezetet. Ennek keretében a szerző foglalkozott a hatalommegosztás újraszabályozásával, az Alkotmánybíróság szerepének újradefiniálásával, a „rendes bíróságok” mozgásterének helyzetével, autonómiájuk változásával és az állampolgári jogok biztosa szerepének, helyzetének változásával. Ezt követően a cikk megemlíti, hogy a legfőbb ügyész hivatali idejét hat évről kilenc évre emelték, megválasztásához a képviselők 2/3-ának szavazatára van szükség. Megemlítette azt is, hogy amennyiben a legfőbb ügyész utódját az Országgyűlés nem tudja 2/3-os többséggel megválasztani, a leköszönő főügyész – amely tisztséget 2010 óta a II. rendű felperes tölt be – automatikusan hivatalában marad.

Ezt követően a cikk szerzője azzal foglalkozik, hogy a 2010-es kormányváltást követően bizonyos fontos állami tisztségekbe új személyeket választottak. Ennek keretében említésre kerül, hogy: „Tavaly megválasztották a legfőbb ügyészt, ő 2019-ig tölti be ezt a tisztséget. Előző hivatali ciklusa idején már bőségesen bizonyította, hogy hivatalát nem pártatlan közszolgaként, hanem megbízója kiszolgálójaként tölti be.”

Ezt követően a cikk foglalkozik az Alkotmánybíróság tagjainak megválasztásával, a testület tagjainak kicserélődésével, illetve a leendő Kúria-elnök jövőbeni megválasztásával. A szerző mindebből azt a következtetést vonja le, hogy „amíg a Fidesz-KDNP-pártszövetség kormányon van, gyakorlatilag kivonja a kormányzó többséget az elkülönült hatalmi ágak kontrollja alól.” A szerző a cikkben élesen kritizálja a sarkalatos törvények túlzott szerepét, illetve arról értekezik, hogy az új alkotmányos berendezkedés hosszabb távon miként határozza meg egy esetlegesen más összetételű kormány helyzetét. A cikk befejező részében a szerző azt az álláspontját fejt ki, hogy a készülő Alaptörvény nem konszenzuson alapul, az nem válhat mindenki alaptörvényévé és nem hogy csillapítaná, hanem alkotmányos szintre fogja emelni a politikai válságokat. A cikk azzal a következtetéssel zárul, hogy „semmilyen hatalom nem tarthat életben olyan alkotmányt, amelyet a neki alávetett emberek nem fogadnak el sajátjuknak.”

A felperesek úgy ítélték meg, hogy a cikk a II. rendű felperesre és személyén keresztül az egész ügyészi szervezetre valótlán és sértő kifejezéseket használ, ezért keresettel fordultak a bírósághoz. Keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesek a cikkben megsértették a felperesek jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát és kérték az alperesek eltiltását a további jogsértéstől. Emellett elégtétel adására kérték az alpereseket kötelezni oly módon, hogy az „Élet és Irodalom” című hetilapban nyilatkozatot tegyenek közzé, amelyben az ítéletben megállapított jogsértésért sajnálkozásukat fejezik ki és azért elnézést kérnek. Ebben a körben kérték kötelezni az alpereseket arra is, hogy az ítéletnek a jogsértést megállapító rendelkezését - sajnálkozásuk kifejezésével együtt - saját költségükön tessenék közzé a Magyar Távirati Iroda útján.

Kérték továbbá az alperesek kötelezését nem vagyoni kártérítés megfizetésére is, alperesenként 1.000.000 forint összegben.

Indítványozták emellett, hogy a bíróság szabjon ki az alperesekkel szemben közérdekű bírságot súlyosan felróható magatartásukra tekintettel. Álláspontjuk szerint az alperesek túllépték a véleménynyilvánítás alkotmányosan megengedett korlátait, mert a cikkben azt fogalmazták meg, hogy a II. rendű felperes és ezen keresztül az egész ügyészi szervezet politikai megbízatás teljesítőjeként, kiszolgálójaként látja el feladatát. A leírtakat

véleményként értékelve is az kifejezőmódjában indokolatlanul bántó és sértő, mindez hátrányosan befolyásolja a felperesek társadalmi megítélését, ezért indokolt az igényelt nem vagyoni kártérítés megfizetése.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontjuk szerint a szerző a cikkben véleményét fejezi ki, tudományos elemzést ad az alkotmányozás folyamatáról, az értékelés logikus és érvelő, nem öncélú vagy gyalázkodó, és az nem lépi túl a közügyek vitatásának korlátait a szabad véleménynyilvánítás körében.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét nem találta alaposnak. Határozatát a cikk megjelenésekor hatályos Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésére, 7. §-ának (1) bekezdésére, 8. §-ának (1) bekezdésére, 51. §-ának (1) bekezdésére, 53. §-ának (1) és (3) bekezdésére, 59. §-ának (1) bekezdésére, 61. §-ának (1) és (2) bekezdésére, az 1993. XXXI. törvénnyel a magyar jogrendszer részévé tett Európai Emberi Jogi Egyezmény 10. cikk 1. és 2. pontjára, az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel a magyar jog részévé emelt Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 19. cikk (1)-(3) bekezdéseire, a Ptk. 75. §-ának (1) és (2) bekezdésére, 78. §-ának (1) és (2) bekezdésére, 85. §-ának (1) bekezdésére, a PK.12., 13. és 14. számú állásfoglalásaira, az Alkotmánybíróság 30/1992. (V.26.) AB határozatára és 36/1994. (VI.24.) AB határozatára, az ügyészségről szóló 1972. évi V. törvény (Ütv.) 1. §-ának (1)-(3) bekezdéseire, 3. § (1) bekezdésére, 5. § (1) és (2) bekezdésére, 6. § (1) bekezdésére, a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 4. § (1) és (3) bekezdésére, 10. §-ára, 13-ának (1) bekezdésére, 16. §-ára és 18. §-ára, a Pp. 3. § (5) bekezdésére, 4. §-ának (1) bekezdésére, 163. § (1)-(3) bekezdéseire, 164. §-ának (1) bekezdésére, valamint 206. § (1) és (3) bekezdésére alapította.

Utalt a kialakult egységes ítélkezési gyakorlatra, amely szerint a véleménynyilvánítás akkor sérthet személyhez fűződő jogot, ha a kifejtett vélemény kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, sértő, megalázó, burkoltan valótlán tényállítást fejez ki vagy nyilvánvalóan ellentétes a véleményalkotás elemi szabályaival.

Kifejtette, hogy a Legfelsőbb Bíróság PK 13. számú állásfoglalása a Ptk. 85. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat akként konkretizálja, hogy sajtóközlemény esetében az érvényesíthet igényt, akinek személyére a sajtóközlemény – nevének megjelölésével vagy egyéb módon – utal vagy akinek a személye a sajtóközlemény tartalmából egyébként felismerhető. Megállapította, hogy a II. rendű felperes, mint hivatalban lévő és korábban hivatalban volt legfőbb ügyész egyértelműen beazonosítható nevének leírása nélkül is, emellett az I. rendű felperes érintettsége is megállapítható, mivel a II. rendű felperes az I. rendű felperes szervezeti hierarchiájának élén álló személy. Az alperesi oldalon perelhetők körében az irányadó ítélkezési gyakorlat szerint egyaránt szerepel a lap kiadója, főszerkesztője és a cikk szerzője is, ezért az elsőfokú bíróság az alperesek perelhetőségét megállapíthatónak találta.

A felhívott alkotmánybírósági határozatokra utalva kifejtette, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védi. Ebből arra következtetett, hogy amennyiben egy kitétel véleményként értékelhető, úgy nem vizsgálhatja a bíróság annak érték- és valóságtartalmát. Az Emberi

Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára utalással kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapköve, míg a közszereplést vállaló személyeknek nagyobb türelmet kell tanúsítaniuk a kritikai megnyilvánulásokkal szemben. Megállapította, hogy a II. rendű felperes politikai közszereplőnek minősül, helyzetét az I. rendű felperes megítélése is osztja. A közhatalom gyakorlásában részt vevő személyek védelmében azonban a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az emberi méltóság, a becsület és a jóhírnév alkotmányos oltalma és a szabad véleménynyilvánításhoz való jog egyaránt a közügyek szabad vitathatóságához fűződő alkotmányos érdek, egymásra tekintettel történő értékelésük során azonban a véleménynyilvánítási szabadság csak kisebb mértékben korlátozható a közhatalom gyakorlóinak védelmében. A véleménynyilvánítási szabadság alapvető célja ugyanis annak a lehetőségnek a biztosítása, hogy az egyén mások véleményét formálja. A véleménynyilvánítás szabadsága ezért általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, mégpedig függetlenül a közlés módjától és értékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóságtartalmától is.

Hangsúlyozta, hogy önmagában valamely tény közlése is véleménynek minősülhet, hiszen a közlés körülményei is tükrözhetnek véleményt, azaz a véleménynyilvánítás alkotmányos alapjoga nem korlátozódik az értékítéletekre. Ugyanakkor a véleménynyilvánítási szabadság határainak megvonásánál indokolt különbséget tenni értékítélet és tényközlés között. Míg az értékítéletre az egyén személyes véleményére a véleménynyilvánítási szabadság minden esetben kiterjed, addig az nem ilyen feltétlen a tényállítások tekintetében. Nem terjed ki a becsületsértésre alkalmas valótlan tények közlésére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanságának, vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, amelyet elmulasztott. Emellett a szabad véleménynyilvánítás alkotmányos alapjoga csak felelősséggel gyakorolható, a valótlan tények közlésének elkerülése érdekében kötelezettségekkel jár a közvélemény alakításában hivatásszerűen résztvevő személyek esetében. A sajtószervek és az újságírók egyértelműen ebbe a körbe sorolandók, s miután a III. rendű alperes nyilvánvalóan a közvélemény formálásának szándékával is írta a perbeli cikket, mindez az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a III. rendű alperesre is vonatkoztatható.

Álláspontja szerint a perbeli cikkben a III. rendű alperes az éppen folyó alkotmányozási folyamattal összefüggésben fejt ki – kétség kívül kritikus – álláspontját, azaz véleményét, amelynek megfogalmazása kifejezetten éles, bántó tartalmat is hordoz, azonban az nem lépi túl a véleménynyilvánítás szabadságát a közszereplőkkel szembeni kritika kifejthetőségét tekintve, tartalma nem gyalázkodó hangnemű. Politikai elemző írás keretében ugyanis az esetleges túlzások vagy erőteljes megfogalmazások sem teszik a véleményt jogsértővé.

Minderre tekintettel az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét annak jogalapja hiányában elutasította, a felperesek által igényelt jogkövetkezményekkel ezért érdemben nem foglalkozott. A perköltségről a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján rendelkezett. A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt illeték viseléséről a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése és 14. §-a alapján

határozott, figyelemmel arra, hogy az I. rendű felperes az illetéktörvény 5. § (1) bekezdése alapján illetékmentességet élvez.

A döntéssel szemben a felperesek éltek fellebbezéssel, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával az alperesek kereset szerinti marasztalását kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a sérelmezett idézet a véleménynyilvánítási szabadság miatt védett kritika. A közéleti publicista, filozófus III. rendű alperes, mint szerző cikkében nem csak azt sugallja, hogy véleménye szerint a legfőbb ügyész hivatása szabályait megszegve valamely politikai párthoz kötődik, hanem ezt tényként állítja. Kinyilatkoztatja, hogy szakmai tevékenysége során nem a reá vonatkozó jogszabályok alapján jár el, hanem politikai megrendeléseket teljesít, míg a cikk egészéből következtetni lehet arra, hogy megbízó alatt a kormányzó Fidesz-KDNP-pártszövetséget érti. A szerző kijelentése ezért olyan tényállítást fogalmaz meg a törvényesség biztosítására hivatott ügyészséggel és a legfőbb ügyéssel kapcsolatban, amely valótlan és indokolatlanul sértő, továbbá olyan hamis látszat keltésére alkalmas, amely hátrányosan befolyásolja az ügyészi szervezet és a legfőbb ügyész társadalmi értékelését, ezért a velük szembeni bizalom megingását és tekintélyük csorbítását eredményezheti.

A perbeli közlés nem kevesebbet állít, minthogy a felperes hivatali kötelelességeit megszegve, jogellenesen cselekedett előző ciklusának idején és ilyen cselekvés várható tőle a cikkben említett megnövekedett hivatali idejében is. Ez nyilvánvalóan ütközik mind a cikk megjelenésekor hatályban volt, mind a jelenleg hatályos alkotmányos normákkal, az Alaptörvénnyel és a felperesekre irányadó jogszabályokkal.

A cikk emellett oly módon tünteti fel a II. rendű felperest, mint aki saját és pártcélokra használja fel a törvény rendelkezéseit, a függetlenséggel ellentétes gyakorlatot folytat és visszaél pozíciójával. Mindez kihat az I. rendű felperesre is, ezért indokolt a jogsértés megállapítása mindkét felperes vonatkozásában.

Hangsúlyozták a felperesek a fellebbezésükben továbbá, hogy a kifejtett álláspont nem vélemény, hanem tényállítás, amelynek valóságtartalma semmilyen formában nem nyert bizonyítást, és azt közszereplőként sem kötelesek a felperesek tűrni. Köztapasztalati tények támasztják alá, hogy ha az ügyészség, illetve a legfőbb ügyész politikai pártatlanságát megalapozatlanul kétségbe vonják és róluk azt állítják, hogy döntéseiket konkrét pártbefolyás alapján hozzák meg, megrendíti az ügyészség, valamint a legfőbb ügyész szakmai és társadalmi megbecsülését, a velük szemben fennálló bizalmat.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, annak helyes indokaira utalással.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló érdemi döntést hozott. Kifejtett indokait a Fővárosi Ítéltábla mindenben osztotta, azok közül – elsősorban a fellebbezésben foglaltakra tekintettel – az alábbiakat hangsúlyozza.

Helyesen hívta fel az Alkotmánybíróságnak a szabad véleménynyilvánításhoz való jog tartalmával, terjedelmével, jogi védelmével és korlátaival foglalkozó határozatait, amelyekben az Alkotmánybíróság elvi érveléssel rögzítette, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak érték és igazságtartalmára való tekintet

nélkül védi, az alkotmány ugyanis a szabad kommunikációt biztosítja, mely folyamatban minden véleménynek helye van.

Helytállóan utalt az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó gyakorlatára, amelyben alapelveként kristályosodott ki, hogy a demokratikus társadalom szükségszerű velejárója a pluralizmus, a tolerancia és a nyíltság, ezért a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom alapköve, egyúttal fejlődésének záloga. A közszereplést vállaló személyeknek továbbá nagyobb türelmet kell tanúsítaniuk a kritikai megnyilvánulásokkal szemben.

Az elsőfokú bíróság helytállóan minősítette a II. rendű felperest politikai közszereplőnek és alappal következtetett arra, hogy megítélését az I. rendű felperes is osztja.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme a közügyek vitatása, amely a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát feltételezi. Alkotmányos érdek az állami és helyi önkormányzati feladatokat ellátó szervek és személyek tevékenységének nyilvános bírálhatósága, valamint az, hogy a polgárok bizonytalanság, megalkuvás és félelem nélkül vehessenek részt a politikai és társadalmi folyamatokban, a közéletben. A véleménynyilvánítási szabadság ezért a közhatalom gyakorlóinak védelmében csak kisebb mértékben korlátozható.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy önmagában valamely tény közlése is véleménynek minősülhet, hiszen a közlés körülményei is tükrözhetnek véleményt, és ebből helytállóan következtetett arra, hogy a véleménynyilvánítás alkotmányos alapjoga nem korlátozódik az értékítéletre. A véleménynyilvánítás szabadsága a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magában, de az alkotmányos védelem nyilvánvalóan nem vonatkozhat a tények meghamisítására. Emellett a szabad véleménynyilvánítás alkotmányos alapjoga csak felelősséggel gyakorolható, és a valótlan tények közlésének elkerülése érdekében bizonyos kötelezettségekkel jár.

Az elsőfokú bíróság alappal minősítette a perbeli cikket olyan véleménynyilvánításnak, amely az alkotmányozás folyamatával foglalkozva kritikaként közli, hogy az a demokratikus jogok korlátozását mutatja, az államszervezetet a szerző által nem helyeselt módon alakítja át. Konkrét ügyek említése nélkül a kifogásolt közlés olyan általános véleménynek tekinthető, amely bár éles, de még megengedhető kritikát fejt ki. Politikai elemzőírásról lévén szó, e véleményt az erőteljes megfogalmazások sem teszik jogsértővé.

Minderre tekintettel megalapozottan döntött az elsőfokú bíróság a felperesek keresetének elutasításáról.

A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelen fellebbező felpereseket a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az alperesek oldalán felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2) és (5) bekezdése, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján megállapított

ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt illeték viseléséről az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. §-ának (1) bekezdése, valamint a 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése és 14. §-a alapján határozott.

A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2013. november 14.

Dr. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

Dr. Békefiné dr. Mózsik Tímea s.k.
előadó bíró

Dr. Pullai Ágnes s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

